

TURİZMİN SOSYAL ETKİLERİ VE YERLİ HALKIN TURİSTE BAKIŞI

Ahmet TAYFUN*

Arzu KILIÇLAR**

ÖZET

Turizmle ilgili yapılan çalışmaların büyük bir bölümü sektörün ekonomik etkilerini incelemeye yöneliktir. Oysa turizmin ekonomik etkilerinin yanı sıra sosyal etkilerinin de dikkatle incelenmesi ve sonuçların turizm politikası belirlenirken göz önünde bulundurulması gerekmektedir. İşte bu çalışmada dış kaynaklı turizmin yerli halk tarafından nasıl algılandığı ve yerli halkın turiste bakış açısı belirlenmeye çalışılmıştır.

Turistik (Alanya) ve turistik olmayan (Gazipaşa) iki bölgede standart bir soru kağıdı kullanılarak yapılan görüşmelerden (Alanya’da 383, Gazipaşa’da ise 371 kişi ile görüşülmüştür) elde edilen veriler istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Analiz sonuçlarına göre turistik bölge ile turistik olmayan bölgede yaşayan yerli halkın turizme bakış açılarında bazı farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yerli halk, turist, sosyal etkileri

SOCIAL IMPLICATIONS OF TOURISM AND HOST COMMUNITY’S PERCEPTION OF TOURISM

ABSTRACT

The most of studies on tourism have focused to analyze economic impacts of the sector. However, social implications and effects of tourism, in addition to its economic effects, should be carefully analyzed and results should be taken into consideration when determining tourism policies. In this study we have attempted to determine the host communities’ perception toward international tourism, and their attitudes and point of views toward those tourist groups.

In two regions, touristic (Alanya) and nontouristic (Gazipaşa), a standardized interview forms has been conducted (383 in Alanya, 371 in Gazipaşa, observance has been recorded) and these input data statistically analyzed and interpreted.

The findings of the study have revealed that there are some differences between touristic and nontouristic host communities’ in perception and point of view of tourism.

* G.Ü. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Yrd.Doç.Dr.

** G.Ü. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Araş.Gör.

Keywords:Host community, tourist, social implications

Giriş

Literatür yirminci yüzyılın ikinci yarısında turizmin hızla genişleyen iki önemli yönünün sosyal ve kültürel perspektif olduğunu vurgulamaktadır. Birincisi turistik bölge veya ülkede sosyal yapının değişmesine yol açmasıdır. Bu etkilerden bazıları gelir, eğitim, iş imkanları, hizmet kalitesi, yerel girişimlerin gelişmesine yol açabilecek olması, sosyal ve ailesel değerlerin değişimi, yeni ekonomik güçlerin oluşması, kültürel yapının turistlerin ihtiyaçlarına göre adapte edilmesi olabilir. İkincisi ise turizmin, tüketicilerin ürünün üretildiği yere seyahat ederek tükettikleri tek ihracat şekli olmasından kaynaklanmaktadır (Crick 1989:310). Genişleyen uluslararası turizm, farklı sosyal ve kültürel yapıların artan bir şekilde ilişkiye girmelerine yol açmaktadır. Artan bu ilişki bazı tehditleri ortadan kaldırmakta, geleneksel sosyal ve kültürel yapıları birbirine yakınlaştırmakta , barış için yeni fırsatlar ortaya koymakta, farklı toplumların ve milletlerin yakınlaşmasına yardımcı olmaktadır. Turizmin sosyal etkisi hem turistleri hem de yerli halkı etkisi altına almaktadır (Brunt and Courtney 1999:494-495).

Diğer taraftan turizmin sosyal etkileri uzun dönemde sosyal değerler, inançlar ve kültürel uygulamalarda kademeli değişmelere yol açar. Hangi sosyo-kültürel niteliklerin ne derece etkileneceği, turist sayısı, turizmin bölgedeki gelişme düzeyi gibi faktörlere bağlıdır (Brunt and Courtney 1999:496-497).

Turizmin gelişmesine bağlı olarak yerli halkın tutumlarında meydana gelen değişiklikler turizm endüstrisindeki yöneticiler, politikaya yön verenler ve akademisyenler için artan bir ilgi alanı olmaktadır. Yöneticiler, turizmin gelişmeye müsait olduğu yerlerde yerli halkın turistleri tehdit etmeleri ile ilgilenmektedirler. Politikacılar, halkın sosyal yapısı için bölgelerinde turizmin maliyet ve faydaları gibi ekonomik yönüyle ilgilenmektedirler. Akademisyenler ise, yerli halkın tutumlarını anlamak ve bir çerçeve oluşturabilmek için değişik disiplinlerle ilişkilendirmektedirler (Hernandez ve diğ. 1996:755).

Turizmin yerli halkın üzerindeki gerçek ve algılanan sosyal etkilerini anlamak ve yerli halkın turizme karşı tutumlarına etki eden faktörleri ortaya koyabilmek için son zamanlarda çok sayıda araştırma yapılmıştır. Turizmin yerli halk üzerindeki etkilerini daha iyi anlamak turizm politikasına ve genel politikaya yön verenlerin işini kolaylaştırır. Ancak yapılan sosyal etki araştırmalarında net bir sonuç elde etmek çok zordur (Choy 1991:326). Turizmin ekonomik olmayan sosyal, kültürel ve çevresel etkileri hem pozitif hem de negatif olabilmektedir (Bull 1991:163). Genel olarak turizm, destinasyonlardaki sosyal ve çevresel sistemleri aksatır. Ekonomik olmayan etkiler genelde negatif olma eğilimindedir (Lindberg ve Johnson 1997:91).

Turizme yön verenlerin bakış açısına göre, turizmin sosyal ve kültürel etkileri; planlama süreci, çevre etkilerini değerlendirme prosedürü ve ayrıca faydaların optimize edilmesinde ve problemlerin minimize edilmesinde düşünölmek zorundadır. Önemli bir genel planlama politikası ile yerli halkın turizmi anlaması sağlanabilirse ve yerli halk turizme katılabilirse pozitif etkiler güçlenecek ve negatif etkiler minimize edilebilecektir. Turizmde başarılı bir gelişme için, yerli halkın turizmi algılaması ve tutumu iyi planlanmalıdır (Brunt and Courtney 1999:494). Turizmin gelişmesi, sürdürülebilir olması ve başarılı bir uygulama için yerli halkın desteklemesi esastır. Turizm endüstrisinde istenilen başarıya ulaşabilmek için yerli halkın turizme karşı tutumlarını nasıl geliştirdiklerini anlamak gerekir (Jurowski ve diğ.1997:3).

Turizmin ekonomik potansiyelinden dolayı önceki yıllarda yapılan çalışmalarda geleneksel olarak bölgenin veya ülkenin üzerindeki ekonomik ve sosyal etkileri üzerinde durulmuştur. Ancak son yıllarda Avrupa ve A.B.D.'de yapılan çalışmalar yerli halkın turizmi nasıl algıladığı üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu yöndeki araştırmaların sonucuna göre turizmin gelişmesi için yerli halkın destek vermesi hayati önem arz etmektedir (Snaith and Haley 1994:826).

Turizmin sosyal kültürel ve ekonomik etkilerini anlamak için yapılacak ideal bir araştırmada bölgenin hem önceki hem de sonraki durumuna bakmak gerekir. Bu tip çalışmalara literatürde çok nadir rastlanır. Çünkü turizm alanları önceden tam olarak tahmin edilememektedir. Bu yüzden turizmin ne kadar geliştiğini ve bölgeyi nasıl etkilediğini anlamak oldukça zor neredeyse imkansızdır (Hernandez ve diğ. 1996:756).

Butler (1980) turizmin gelişmesi ile yerli halkın turistlere karşı tutumları arasında ilişki olduğunu ileri sürmüştür. Bölgede sayıları artmaya başlayan ziyaretçilere karşı yerli halk ilk etapta karşı konulamaz bir şekilde olumlu tavır sergilemektedirler (ziyaretçilerden uzun dönemde fayda bekledikleri için). Daha sonra bu olumlu tavır yerini yavaş yavaş olumsuzluğa terk etmektedir.

Usal (1990), Aydın (turizm en düşük), Manisa il merkezi (turizm başlangıç aşamasında), Çeşme (iç turizm açısından gelişmiş) ve Kuşadası ilçe merkezlerinde (dış turizm ağırlıklı olarak gelişmekte) turizme karşı oluşmuş benzer tutum öğelerini ve turizm etkileşimine bağlı olarak gelişen duygu, düşünce ve davranış farklılaşmasını saptamak amacıyla araştırma yapmıştır. Diğer bir deyişle turizm ile ilişkilerinin yoğunlaşmasına bağlı olarak toplulukların sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmelerinin de hızlanacağı varsayımı sınanmıştır. Ege bölgesinin turizme genel yaklaşımı çerçevesinde, esas soruların önemli bir bölümüne verilen cevaplarda anlamlı farklar bulunamamıştır.

Yerli halkın turizme karşı olan tutumlarını anlamak için yapılan çalışmaların çoğu turizmin gelişim aşamasından sonradır. Onun için turizmin yerli halk üzerine etkilerini tam olarak ölçebilmek mümkün olmamıştır. Bu yüzden farklı bölgelerde yapılan çalışmalarda farklı sonuçlar alınabilmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bir yerleşim merkezinde turist olarak nitelendirilen kişiler, o merkezi geçici bir süre için turistik amaçlarla ziyaret eden kişilerdir. Bu merkezdeki yerli halkın kendi aralarındaki ilişkiler ile turist olarak nitelendirdikleri insanlarla olan ilişkileri farklıdır. Her şeyden önce turiste bakış ve onun davranışlarını algılama ile yerli halkın birbirine bakış ve algılamaları birbirinden farklıdır.

Turist o bölge için farklı inanç, kültür, tutum, alışkanlık ve davranışlara sahip bir yabancıdır. Yerli halk ile o bölgeye gelen yabancı turistler arasında belli bir düzeyde etkileşim kaçınılmaz olarak ortaya çıkmaktadır. Bu etkileşimin boyut ve yansımaları özellikle yerli halk açısından gözlemlenebilen ve ölçülebilen bir takım sonuçlar verebilir.

Bu çalışmada hareket noktası turist-yerli halk etkileşimini anlamak ve farklı inanç, kültür ve yaşam tarzına sahip turistlerin yerli halk tarafından nasıl algılandığını ortaya koyabilmektir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Antalya ilinin Alanya ve Gazipaşa ilçelerinde oturan 18 yaş ve üstü kişilerdir. Araştırmanın evreni Alanya ilçesinden 83.920 kişi ve Gazipaşa ilçesinden 9.972 kişi olmak üzere toplam 93.892 kişidir (DİE).

Evren olarak bu iki yerleşim yerinin seçilmesinde aynı coğrafi bölgede yer almaları, aynı sosyal ve kültürel yapıya sahip olmaları ve ayrıca Güney Antalya Turizm Projesi içinde yer alan Alanya'nın çok yoğun bir şekilde turizmin etkisi altında olması, buna karşın Gazipaşa'nın bu projeye dahil edilmemesi ve turizm açısından geri kalmış olmasıdır.

Alanya, Alanya Kalesi, Ayayogi Kilisesi, Aşkaba Sultan Mescidi ve Türbesi, Adamatacağı ve Kızıl Kule, Selçuklu Tersanesi, Mahmutlar Harabesi, Sydra Harabeleri, Iotape Liman Şehri, Sinek Kalesi, Alara Han, Sarapsa Kervansarayı, Damlataş, Hasbahçe, Dim, Kadiini, Korsanlar, Aşıklar, ve Fosforlu Mağarası, Alanya Arkeoloji Müzesi, Atatürk Evi ve Müzesi gibi değerlerle öne çıkmaktadır (Alanya Turizm Envanteri 1999).

Gazipaşa ise, Antiocheia ad Cragum Kent, Adanda-Lamus antik kenti, Nephelis antik kenti, Antik Selimus kenti, Iotape antik kenti, uzunluğu 12,5 km'yi bulan plajlar, Gazipaşa Atatürk Parkı, Karadağ Orman Milli Parkı ve Ilıca Köyündeki kaplıcalara sahiptir (Antalya Turizm Envanteri 1996). Her iki

bölgenin sahip olduğu turistik işletmelerin dağılımı karşılaştırmalı olarak Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.Alanya ve Gazipaşa’da Bulunan Turistik İşletmelerin Sayısı

Tesisin türü	Alanya	Gazipaşa
5 yıldızlı otel	6	-
4 yıldızlı otel	27	-
3 yıldızlı otel	105	-
2 yıldızlı otel	45	-
1 yıldızlı otel	12	-
Tatil köyü	4	-
Belediye belgeli apart otel/pansiyon	508	5
Seyahat acentesi	116	-
Restoran	27	7
Disko, bar ve kafe	13	3(kafe-bar)

Kaynak: Turizm Bakanlığı Konaklama İstatistikleri Bültenlerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Örneklemin sayısı ise, formül yardımıyla (Arıkan 1995:142-143) $E=0.05$ hata payı içerisinde ve %95 güvenilrlikle tespit edilmiştir. P konusunda hiç bir ön bilgi olmadığı için 0.5 alınmıştır.

$$P=0.5$$

$$q=1-P=0.5$$

$$D = (E/t)^2 = (0.05/1.96)=0.00065$$

$$n = N pq / (N-1)D + pq$$

Alanya için;

$$n = 83.920 \times 0.25 / 83.919 \times 0.00065 + 0.25$$

$$n \cong 383 \text{ kişi}$$

Gazipaşa için;

$$n = 9.973 \times 0.25 / 9.972 \times 0.00065 + 0.25$$

$$n \cong 371 \text{ kişi hesaplanmıştır.}$$

Veriler ve Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler hazırlanan anket formunu cevaplamada istekli davranan kişilerden elde edilmiştir. Anket uygulaması yapılırken her iki bölgede de farklı sosyo-ekonomik düzeyleri yansıtan semtlerin seçiminde gerekli özen gösterilmiştir. Araştırmada daha önceden bu konu ile ilgili eğitilen anketörler kullanılmıştır. Anket uygulaması esnasında anketörler sürekli olarak kontrol edilerek meydana gelebilecek muhtemel olumsuzluklar bertaraf edilmeye çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın bu aşamasında ise, elde edilen veriler analize tabi tutulmak üzere bilgisayara yüklenerek veri tabanı oluşturulmuştur. Verilerin bilgisayara yüklenmesinin ardından, çalışmanın amacına uygun olarak analiz aşamasına gelinmiştir. Veri tabanının oluşturulmasında ve analiz aşamasında tüm istatistiksel işlemler SPSS paket programı aracılığıyla yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular yoruma tabi tutulmuştur.

Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

Araştırma içerisinde kullanılan istatistiksel yöntemleri başlıca iki gruba ayırmak mümkündür. Birinci grupta, elde edilen bulgular frekans ve yüzde dağılımları yardımıyla tablolastırılmıştır. İkinci grupta ise, bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında bir fark olup olmadığı χ^2 analizi test tekniği kullanılarak araştırılmıştır. Aralarında ilişki bulunan değişkenlere ölçme düzeylerine uygun olarak Cramer ilişki katsayısı uygulanmıştır (Öngel 1980:124-130).

Araştırma Bulguları ve Yorumlar

Örneklemin Genel Özellikleri

Örneklemin genel özellikleri Tablo. 2, 3, 4, 5, 6, 7 de frekans ve yüzde olarak verilmiştir.

Araştırmaya katılan 754 kişinin 383'ü Alanya, 371'i ise Gazipaşa'da yaşamaktadır. Alanya'da araştırmaya katılanların %58,5 i erkek %41,5 i kadındır. Gazipaşa'da ise erkeklerin oranı %55 iken kadınların oranı %45 dir (Tablo 2).

Tablo 2 Araştırmaya Katılanların Bölgeleri İtibariyle Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	Araştırmaya Katılanların Cinsiyeti		Toplam
	Erkek	Kadın	
Alanya	224	159	383
	58,5%	41,5%	100,0%
Gazipaşa	204	167	371
	55,0%	45,0%	100,0%
Toplam	428	326	754
	56,8%	43,2%	100,0%

Araştırmaya katılanların büyük oranda (%41,2) lise ve dengi okullardan mezun oldukları gözlenmektedir. Fakülte ve yüksekokul mezunlarının oranı

%22,5 iken, bunu 518,7 lik oranla ilkokul mezunları izlemektedir. Okur-yazar olmayanların oranı ise yalnızca %1,9'dur (Tablo 3).

Tablo 3.Araştırmaya Katılanların Bölgeleri İtibariyle Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

	Araştırmaya Katılanların Eğitim Durumu					Toplam
	Okur Yazar Değil	İlkokul	Ortaokul	Lise ve Dengi	Yüksekokul/ Fakülte	
Alanya	2 ,5%	47 12,5%	64 17,0%	170 45,2%	93 24,7%	376 100,0%
Gazipaşa	12 3,3%	92 25,1%	53 14,5%	135 36,9%	74 20,2%	366 100,0%
Toplam	14 1,9%	139 18,7%	117 15,8%	305 41,1%	167 22,5%	742 100,0%

Araştırmaya katılanların %50,2 sini 18-30 yaş arası gençler oluşturmaktadır. 31-40 yaş arası grup örneklemin %29,3 ünü teşkil etmektedir. 60 yaş ve üstünün oranı ise yalnızca 1,2 dir (Tablo 4)

Tablo 4. Araştırmaya Katılanların Bölgeleri İtibariyle Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

	Araştırmaya Katılanların Yaşı					Toplam
	18-30	31-40	41-50	51-60	60 üstü	
Alanya	187 49,0%	131 34,3%	55 14,4%	7 1,8%	2 ,5%	382 100,0%
Gazipaşa	190 51,5%	89 24,1%	63 17,1%	20 5,4%	7 1,9%	369 100,0%
Toplam	377 50,2%	220 29,3%	118 15,7%	27 3,6%	9 1,2%	751 100,0%

Araştırmaya katılanların medeni durumlarına göre dağılımı Tablo 5’de verilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %52,7 si evli, %44,1’i bekar, %1,6’sı boşanmış ve %1,6 sı ise dul olduklarını beyan etmişlerdir.

Tablo 5.Araştırmaya Katılanların Bölgeleri İtibariyle Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

	Araştırmaya Katılanların Medeni Durumu				Toplam
	Evli	Bekar	Boşanmış	Dul	
Alanya	194	176	7	5	382
	50,8%	46,1%	1,8%	1,3%	100,0%
Gazipaşa	201	155	5	7	368
	54,6%	42,1%	1,4%	1,9%	100,0%
Toplam	395	331	12	12	750
	52,7%	44,1%	1,6%	1,6%	100,0%

Araştırmaya katılanlar bulundukları ilçede oturma süreleri açısından incelendiğinde ortaya çıkan sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir. İkamet süresi açısından Alanya ve Gazipaşa arasında bazı farklılıklar dikkat çekmektedir. Alanya’da 10 yıldan az süredir ikamet edenlerin oranı %48,7 iken, bu oran Gazipaşa’da %22,72dir. Aynı şekilde 21-30 yıl arası ikamet edenlerin oranı Alanya’da %11,8 iken Gazipaşa’da 20,8’e yükselmektedir.

Tablo 6 Araştırmaya Katılanların Bölgeleri İtibariyle Oturma Sürelerine Göre Dağılımı

	Araştırmaya Katılanların Bulundukları İlçede Oturma Süreleri					Toplam	
	10 Yıldan		21-30 Yıl	31-40 Yıl	40 Yıldan		
	Az	11-20 Yıl			Fazla		
Alanya	185	108	45	27	15	380	
	48,7%	28,4%	11,8%	7,1%	3,9%	100,0%	
Gazipaşa	84	110	77	51	48	370	
	22,7%	29,7%	20,8%	13,8%	13,0%	100,0%	
Toplam	269	218	122	78	63	750	
	35,9%	29,1%	16,3%	10,4%	8,4%	100,0%	

Araştırmaya katılanların oturdukları evin niteliği de iki ilçede farklılıklar göstermektedir. Alanya’da ikamet edenlerin %75,4 ü apartman dairesinde Gazipaşa’dakilerin ise %66,2 si müstakil evlerde yaşamaktadırlar.

Tablo 7 Araştırmaya Katılanların Bölgeleri İtibariyle Oturdıkları Evin Niteliğine Göre Dağılımı

	Araştırmaya Katılanların Oturdıkları Evin Niteliği				Toplam
	Müstakil Ev	Villa Tipi Ev	Apartman Dairesi	Diğer	
Alanya	73	15	288	6	382
	19,1%	3,9%	75,4%	1,6%	100,0%
Gazipaşa	243	11	98	15	367
	66,2%	3,0%	26,7%	4,1%	100,0%
Toplam	316	26	386	21	749
	42,2%	3,5%	51,5%	2,8%	100,0%

Turistlerin geldikleri bölgede sosyal faaliyet imkanlarını artırdığını düşünenlerin öncelikli sıralaması Tablo 8’de verilmiştir. Turistler sosyal faaliyet imkanlarını artırdığını Alanya’da oturanların; %41’i birinci öncelikli, %16,2’si ikinci öncelikli ve %42,8’i üçüncü öncelikli olarak Gazipaşa’da oturanların ise; %59,1’i birinci öncelikli, %18,8’i ikinci öncelikli ve %22,1’i de üçüncü öncelikli olarak düşünmektedirler. Bu bulgular ışığında turistik bölgede yaşayan yerli halkın turistlerin sosyal faaliyet imkanlarını artırdığını birinci öncelikli olarak görmediğini bunun tam tersi olarak turistik olmayan bölgede yaşayan yerli halkın turizmle birlikte sosyal faaliyet imkanlarının artacağını birinci öncelikli olarak düşündükleri söylenebilir.

Tablo 8 Yerli Halkın, Turistlerin Bölgeyi Sosyal Faaliyet İmkanlarını Artırması Açısından Kaçınıcı Öncelikli Olarak Gördüklerinin Turistik Bölge İle Turistik Olmayan Bölgeye Göre Dağılımı

	Araştırmaya Katılanlar, Turistlerin Bölgeyi Sosyal Faaliyet İmkanlarını Artırması Açısından Kaçınıcı Öncelik Olarak Değerlendirdikleri			Toplam
	Birinci Öncelik	İkinci Öncelik	Üçüncü Öncelik	
Alanya	71	28	74	173
	41,0%	16,2%	42,8%	100,0%
Gazipaşa	88	28	33	149
	59,1%	18,8%	22,1%	100,0%
Toplam	159	56	107	322
	49,4%	17,4%	33,2%	100,0%

Ki-Kare = 15,827
Cramer’s v = 0,222

Serbestlik Derecesi = 2

P = 0,000

Turistlerin geldikleri bölgede alt yapı standartlarının yükselmesine yol açacağını düşünenlerin öncelikli sıralaması Tablo. 9'da verilmiştir. Turistlerin alt yapı standartlarının yükselmesine yol açtığını Alanya'da oturanların; %36,3'ü birinci öncelikli, %26,9'u ikinci öncelikli ve %36,8'i üçüncü öncelikli Gazipaşa'da oturanların ise; %21,2'si birinci öncelikli, %41,8'i ikinci öncelikli ve %37'si de üçüncü öncelikli olarak düşünmektedirler. Bu veriler ışığında turistik bölgede yaşayan yerli halkın turistlerin gelmesi ile birlikte alt yapı standartlarının yükseldiğini birinci öncelikli olarak gördüklerini; turistik olmayan bölgede yaşayan yerli halkın turizmle birlikte alt yapı standartlarının yükseleceğini ikinci öncelikli olarak düşündükleri görülmektedir.

Tablo 9 Yerli Halkın, Turistlerin Bölgeyi Alt Yapı Standartlarını Yükseltmesi Açısından Kaçınıcı Öncelikli Olarak Gördüklerinin Turistik Bölge İle Turistik Olmayan Bölgeye Göre Dağılımı

Araştırmaya Katılanların, Turistlerin Bölgeyi Diğer Bölgelere Göre Alt Yapı Açısından Kaçınıcı Öncelikli Olarak Değerlendirdikleri				
	Birinci Öncelik	İkinci Öncelik	Üçüncü Öncelik	Toplam
Alanya	62	46	63	171
	36,3%	26,9%	36,8%	100,0%
Gazipaşa	31	61	54	146
	21,2%	41,8%	37,0%	100,0%
Toplam	93	107	117	317
	29,3%	33,8%	36,9%	100,0%

Ki-Kare = 11,227

Serbestlik Derecesi = 2

P = 0,004

Cramer's v = 0,188

Turistlerin geldikleri bölgede daha fazla yatırım yapılmasına yol açacağını düşünenlerin öncelikli sıralaması Tablo 10'da verilmiştir. Turistlerin daha fazla yatırım yapılmasına yol açtığını Alanya'da oturanların; %35,9'u birinci öncelikli, %44'ü ikinci öncelikli ve %20,1'i üçüncü öncelikli Gazipaşa'da oturanların ise; %34,8'i birinci öncelikli, %38,5'i ikinci öncelikli ve %26,7'si de üçüncü öncelikli olarak düşünmektedirler. Bu veriler ışığında her iki bölgede yaşayan yerli halkın farklı düşünmedikleri ve bu konuyu birinci öncelikli olarak değil ikinci öncelikli olarak değerlendirdikleri söylenebilir.

Tablo 10 Yerli Halkın, Turistleri Bölgeye Daha Fazla Yatırım Yapılması Açısından Kaçınıcı Öncelikli Olarak Gördüklerinin Turistik Bölge İle Turistik Olmayan Bölgeye Göre Dağılımı

Araştırmaya Katılanların, Turistlerin Turistik Bölgeye Daha Fazla Yatırım ve Harcama Yapılması Açısından Kaçınıcı Öncelikli Olarak Değerlendirdikleri				
	Birinci Öncelik	İkinci Öncelik	Üçüncü Öncelik	Toplam
Alanya	98 35,9%	120 44,0%	55 20,1%	273 100,0%
Gazipaşa	95 34,8%	105 38,5%	73 26,7%	273 100,0%
Toplam	193 35,3%	225 41,2%	128 23,4%	546 100,0%

Ki-Kare = 3,578

Serbestlik Derecesi = 2

P = 0,167

Turistlerin geldikleri bölgede daha fazla iş imkanı sağladığını düşünenlerin öncelikli sıralaması Tablo 11’de verilmiştir. Turistlerin daha fazla iş imkanı sağladığını Alanya’da oturanların; %44,8’i birinci öncelikli, %34,6’sı ikinci öncelikli ve %20,6’sı üçüncü öncelikli Gazipaşa’da oturanların ise; %48,6’sı birinci öncelikli, %29,5’i ikinci öncelikli ve %21,9’u da üçüncü öncelikli olarak düşünmektedirler. Bu veriler ışığında her iki bölgede yaşayan yerli halkın farklı düşünmedikleri ve bu konuyu birinci öncelikli olarak değerlendirdikleri söylenebilir.

Tablo 11 Yerli Halkın, Turistleri Daha Fazla İş İmkkanı Sağlaması Açısından Kaçınıcı Öncelikli Olarak Gördüklerinin Turistik Bölge İle Turistik Olmayan Bölgeye Göre Dağılımı

Araştırmaya Katılanların Turistlerin Turistik Bölgeye Daha Fazla İş İmkkanı Sağlaması Açısından Kaçınıcı Öncelikli Olarak Değerlendirdikleri				
	Birinci Öncelik	İkinci Öncelik	Üçüncü Öncelik	Toplam
Alanya	128 44,8%	99 34,6%	59 20,6%	286 100,0%
Gazipaşa	122 48,6%	74 29,5%	55 21,9%	251 100,0%
Toplam	250 46,6%	173 32,2%	114 21,2%	537 100,0%

Ki-Kare = 1,623

Serbestlik Derecesi = 2

P = 0,444

Turistlerin geldikleri bölgede halkın görgüsünü artırdığını düşünenlerin öncelikli sıralaması Tablo 12’de verilmiştir. Turistlerin halkın görgüsünü daha

fazla artıracağını Alanya’da oturanların; %26,4’ü birinci öncelikli, %17,6’sı ikinci öncelikli ve %56’sı üçüncü öncelikli olarak Gazipaşa’da oturanların ise; %25,5’i birinci öncelikli, %18,9’u ikinci öncelikli ve %55,7’si de üçüncü öncelikli olarak düşünmektedirler. Bu bulgular ışığında her iki bölgede yaşayan yerli halkın farklı düşünmedikleri ve bu konuyu birinci öncelikli olarak değerlendirmedikleri söylenebilir. Araştırmaya katılanların yarıdan fazlasının bu konuyu üçüncü öncelikli olarak gördükleri söylenebilir.

Tablo 12 Yerli Halkın, Turistleri Halkın Görgüsünü Artırması Açısından Kaçınıcı Öncelikli Olarak Gördüklerinin Turistik Bölge İle Turistik Olmayan Bölgeye Göre Dağılımı

Araştırmaya Katılanların, Turistlerin Turistik Bölgedeki Halkın Görgüsünü Artırması Açısından Kaçınıcı Öncelik Olarak Değerlendirdikleri				
	Birinci Öncelik	İkinci Öncelik	Üçüncü Öncelik	Toplam
Alanya	24	16	51	91
	26,4%	17,6%	56,0%	100,0%
Gazipaşa	27	20	59	106
	25,5%	18,9%	55,7%	100,0%
Toplam	51	36	110	197
	25,9%	18,3%	55,8%	100,0%

Ki-Kare = 0,061

Serbestlik Derecesi = 2

P = 0,970

Turistlerin geldikleri bölgede ithal malı kullanımını artırdığını düşünenlerin öncelikli sıralaması Tablo 13’de verilmiştir. Turistlerin ithal malı kullanımını daha fazla artıracağını Alanya’da oturanların; %44,9’u birinci öncelikli, %19,3’ü ikinci öncelikli ve %35,8’i üçüncü öncelikli Gazipaşa’da oturanların ise; %54,3’ü birinci öncelikli, %23,4’ü ikinci öncelikli ve %22,3’ü de üçüncü öncelikli olarak düşünmektedirler. Bu veriler ışığında her iki bölgede yaşayan yerli halkın farklı düşündüklerini ve öncelik sıralamalarının farklı olduğunu söylenebilir.

Tablo 13 Yerli Halkın, Turistlerin İthal Malı Kullanımını Artırmasını Kaçınıcı Öncelikli Olarak Değerlendirdiklerinin Turistik Bölge İle Turistik Olmayan Bölgeye Göre Dağılımı

Araştırmaya Katılanların, Turistlerin Turistik Bölgede İthal Malı Kullanımını Artırması Açısından Kaçınıcı Öncelik Olarak Değerlendirdikleri				
	Birinci Öncelik	İkinci Öncelik	Üçüncü Öncelik	Toplam
Alanya	84	36	67	187
	44,9%	19,3%	35,8%	100,0%
Gazipaşa	95	41	39	175
	54,3%	23,4%	22,3%	100,0%
Toplam	179	77	106	362
	49,4%	21,3%	29,3%	100,0%

Ki-Kare = 8,008

Serbestlik Derecesi = 2

P = 0,018

Cramer's v = 0,149

Turistlerin geldikleri bölgede trafik sıkışıklığı, gürültü ve çevre kirliliğine sebep olduğunu düşünenlerin öncelikli sıralaması Tablo 14'de verilmiştir. Turistlerin trafik sıkışıklığı, gürültü ve çevre kirliliğini daha fazla artıracağını Alanya'da oturanların; %22'si birinci öncelikli, %37,8'i ikinci öncelikli ve %40,2'si üçüncü öncelikli Gazipaşa'da oturanların ise; %27,4'ü birinci öncelikli, %40,7'si ikinci öncelikli ve %31,9'u de üçüncü öncelikli olarak düşünmektedirler. Bu veriler ışığında her iki bölgede yaşayan yerli halkın farklı düşünmediklerini ancak Alanya'da yaşayanların konuyu üçüncü öncelikli olarak Gazipaşa'da yaşayanların ise ikinci öncelikli olarak değerlendirdikleri söylenebilir.

Tablo 14 Yerli Halkın, Turistlerin Trafik Sıkışıklığı, Gürültü ve Çevre Kirliliğine Sebep Olduğunu Kaçınıcı Öncelikli Olarak Değerlendirdiklerinin Turistik Bölge İle Turistik Olmayan Bölgeye Göre Dağılımı

Araştırmaya Katılanların, Turistlerin Turistik Bölgeyi Trafik Sıkışıklığı, Gürültü ve Çevre Kirliliğine Sebep Olması Açısından Kaçınıcı Öncelikli Olarak Değerlendirdikleri				
	Birinci Öncelik	İkinci Öncelik	Üçüncü Öncelik	Toplam
Alanya	28	48	51	127
	22,0%	37,8%	40,2%	100,0%
Gazipaşa	31	46	36	113
	27,4%	40,7%	31,9%	100,0%
Toplam	59	94	87	240
	24,6%	39,2%	36,3%	100,0%

Ki-Kare = 1,971

Serbestlik Derecesi = 2

P = 0,373

Turistlerin geldikleri bölgede mal ve hizmet fiyatlarının artmasına sebep olduğunu düşünenlerin öncelikli sıralaması Tablo 15’de verilmiştir. Turistlerin mal ve hizmetlerin fiyatını daha fazla artıracaklarını Alanya’da oturanların; %55,2’si birinci öncelikli, %33,6’sı ikinci öncelikli ve %11,2’si üçüncü öncelikli Gazipaşa’da oturanların ise; %47,1’i birinci öncelikli, %37,3’ü ikinci öncelikli ve %15,6’sı de üçüncü öncelikli olarak düşünmektedirler. Bu veriler ışığında her iki bölgede yaşayan yerli halkın farklı düşünmediklerini ve öncelik sıralamalarının da benzer olduğunu söylenebilir.

Tablo 15 Yerli Halkın, Turistlerin Mal ve Hizmetlerin Fiyatının Artmasına Sebep Olduğunu Kaçınıcı Öncelikli Olarak Değerlendirdiklerinin Turistik Bölge İle Turistik Olmayan Bölgeye Göre Dağılımı

Araştırmaya Katılanların, Turistlerin Turistik Bölgeyi Mal ve Hizmet Fiyatlarını Artırması Açısından Kaçınıcı Öncelikli Olarak Değerlendirdikleri				
	Birinci Öncelik	İkinci Öncelik	Üçüncü Öncelik	Toplam
Alanya	158	96	32	286
	55,2%	33,6%	11,2%	100,0%
Gazipaşa	124	98	41	263
	47,1%	37,3%	15,6%	100,0%
Toplam	282	194	73	549
	51,4%	35,3%	13,3%	100,0%

Ki-Kare = 4,273

Serbestlik Derecesi = 2

P = 0,118

Turistlerin geldikleri bölgede gelenek ve göreneklerin bozulmasına sebep olduğunu düşünenlerin öncelikli sıralaması Tablo 16’da verilmiştir. Turistlerin gelenek ve göreneklerin bozulmasını hızlandığını Alanya’da oturanların; %37,6’sı birinci öncelikli, %36,3’ü ikinci öncelikli ve %26,1’i üçüncü öncelikli Gazipaşa’da oturanların ise; %38,4’ü birinci öncelikli, %29,9’u ikinci öncelikli ve %31,7’si de üçüncü öncelikli olarak düşünmektedirler. Bu veriler ışığında her iki bölgede yaşayan yerli halkın farklı düşünmediklerini ve bu konuyu birinci öncelikli olarak değerlendirdiklerini söylenebilir.

Tablo 16 Yerli Halkın, Turistlerin Gelenek ve Göreneklerin Bozulmasına Sebep Olduğunu Kaçınıcı Öncelikli Olarak Değerlendirdiklerinin Turistik Bölge İle Turistik Olmayan Bölgeye Göre Dağılımı

Araştırmaya Katılanların, Turistlerin Turistik Bölgede Geleneklerin ve Kültürün Bozulmasını Artırması Açısından Kaçınıcı Öncelikli Olarak Değerlendirdikleri				
	Birinci Öncelik	İkinci Öncelik	Üçüncü Öncelik	Toplam
Alanya	88	85	61	234
	37,6%	36,3%	26,1%	100,0%
Gazipaşa	86	67	71	224
	38,4%	29,9%	31,7%	100,0%
Toplam	174	152	132	458
	38,0%	33,2%	28,8%	100,0%

Ki-Kare = 2,695

Serbestlik Derecesi = 2

P = 0,260

Turistlerin geldikleri bölgede parkların, sahillerin ve piknik yerlerinin çok fazla kalabalıklaşmasına sebep olduğunu düşünenlerin öncelikli sıralaması Tablo 17’de verilmiştir. Turistlerin parkların, sahillerin ve piknik yerlerinin kalabalıklaşmasını artırdığını Alanya’da oturanların; %14,7’si birinci öncelikli, %25,5’i ikinci öncelikli ve %59,8’i üçüncü öncelikli olarak Gazipaşa’da oturanların ise; %20,3’ü birinci öncelikli, %24,2’si ikinci öncelikli ve %55,5’i de üçüncü öncelikli olarak düşünmektedirler. Bu veriler ışığında her iki bölgede yaşayan yerli halkın farklı düşünmediklerini ve bu konuyu üçüncü öncelikli olarak değerlendirdiklerini söylenebilir.

Tablo 17 Yerli Halkın, Turistlerin Parkların, Sahillerin ve Piknik Yerlerinin Kalabalıklaşmasına Sebep Olduğunu Kaçıncı Öncelikli Olarak Değerlendirdiklerinin Turistik Bölge İle Turistik Olmayan Bölgeye Göre Dağılımı

Araştırmaya Katılanların, Turistlerin Turistik Bölgede Parkları, Sahilleri ve Piknik Yerlerini Kalabalıklaşması Açısından Kaçıncı Öncelik Olarak Değerlendirdikleri				
	Birinci Öncelik	İkinci Öncelik	Üçüncü Öncelik	Toplam
Alanya	15 14,7%	26 25,5%	61 59,8%	102 100,0%
Gazipaşa	26 20,3%	31 24,2%	71 55,5%	128 100,0%
Toplam	41 17,8%	57 24,8%	132 57,4%	230 100,0%

Ki-Kare = 1,224

Serbestlik Derecesi = 2

P = 0,542

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dış kaynaklı turizmin turistik bölgede yaşayan yerli halkın turizm ve turistlere bakış açıları ve etkileşim boyutları açısından ele alarak ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada turistik (Alanya) ve turistik olmayan (Gazipaşa) iki bölge ele alınarak bir araştırma yapılmıştır. Elde edilen bulgulardan hareketle turizme daha önceden açılmış ve turizme açılması düşünülen bölgeler için merkezi ve yerel yönetimleri bilgilendirmek ve alınabilecek tedbirler konusunda yardımcı olabilmek çalışmanın diğer amaçlarından biridir. Bu noktadan hareketle öncelikli araştırma sonuçları aşağıda özetlenmiştir.

Alanya ve Gazipaşa’da yaşayanların turizme ve turistlere bakış açılarında bazı farklılıklar görülmüştür. Yerli halkın, turistlerin geldikleri bölgedeki sosyal faaliyet imkanlarını artırması, alt yapı standartlarını yükseltmesi ve ithal malı kullanım oranını artırmasını öncelik bakımından değerlendirmelerinde ikamet edilen yerin önemli bir faktör olduğu ortaya çıkmıştır. Buna karşın yerli halkın bölgeye daha fazla yatırım yapılması, daha fazla iş imkanı sağlaması, halkın görgüsünü artırması, trafik sıkışıklığı, gürültü-çevre kirliliğine sebep olması, mal ve hizmetlerin fiyatlarının artması, gelenek ve göreneklerin bozulması, park ve sahillerin kalabalıklaşması konularında önceliklerinin farklı olmadığı tespit edilmiştir.

Bu araştırmanın sonuçlarından elde edilen bulgular turizm politikasına yön veren ve turizmle ilgilenen yerel ve genel yöneticilere-politikacılara yerli halkın turizmi algılayışı hakkında bilgi verebilecektir. Bu tür konularda farklı

bölgelerde kurumsal destekli olarak yapılacak daha detaylı çalışmalar turizm politikalarının oluşturulmasında önemli ip uçları sağlayabilecektir.

Kaynakça

- Alanya Kaymakamlığı (1999) **Alanya Turizm Envanteri**, Alanya Kaymakamlığı, Alanya.
- Antalya Valiliği (1996) **Antalya Turizm Envanteri**, Antalya Valiliği, Antalya.
- Arıkan, Rauf (1995) **Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma**, Tutibay Ltd. Şti., Ankara.
- Brunt, P.; Courtney, P. (1999) Host Perceptions Of Sociocultural Impacts”, **Annals Of Tourism Research**, XXVI,3:493-515.
- Bull; A. (1991) **The Economics Of Travel And Tourism**, Longman Cheshire, Melbourne
- Butler, R. ,W. (1980) “The Concept Of A Tourist Area Cycle Of Evolution: Implication For The Management Of Resources”, **Canadian Geographer**, XXIV: 5-12.
- Choy, D.J.L. (1991) “Tourism Planning: The Case For Market Failure”, **Tourism Management**, XI:313-330.
- Crick, M. (1989) “Representations Of International Tourism In The Social Sciences”, **Annual Review Of Anthropology**, XVIII:307-344.
- DİE www.die.gov.tr
- Hernandez, S. A.; Cohen, J.; Garcia, H.L. (1996) “Residents’ Attitudes Toward An Instant Resort Enclave”, **Annals Of Tourism Research**, XXIII,4:755-779.
- Jurowski, C.; Uysal, M.; Williams, D.R. (1997) “A Theoretical Analysis Of Host Community Resident Reactions To Tourism”, **Journal Of Travel Research**, XXXVI,2:3-11.
- Lindberg, Kreg; Johnson, R.L. (1997) “The Economic Values Of Tourism’s Social Impacts”, **Annals Of Tourism Research**, XXIV,1:90-116.
- Öngel, Erkan (1980) **Araştırmacılar İçin Kimi İstatistiksel Teknikler**, Yüksek Teknik Öğretmen Okulu, Ankara.
- Snaith, T.; Haley, A.J. (1994) “Tourism’s Impact On Host Lifestyle Realities”, **Tourism The State Of The Art**, Ed. A.V. Stean; C.L. Jenkins; R.C. Wood, John Wiley & Sons Inc. England, s. 826-834
- T.C. Turizm Bakanlığı (1991-1998) Konaklama İstatistikler Bülteni

Usal, Alparslan (1990) “Turizmin Sosyo-kültürel Etkileri Ve Ege Bölgesi Örneği” **1.Ulusal Turizm Kongresi (Bildiriler)**, D.E.Ü. Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ve Kuşadası Belediyesi.